

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

Finanční investiční strategie

Martin Kaláb

© 2011 ČZU v Praze

!!!

**Místo této strany vložíte zadání diplomové práce.
(Do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

!!!

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Finanční investiční strategie" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2011

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Milanu Ulrichovi cenné rady týkající se formální stránky práce a cenné připomínky a rady, bez nichž by tato bakalářská práce nemohla vzniknout.

Finanční investiční strategie

Financial investment strategy

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá rodinnou a osobní finanční investiční strategií s ohledem na využití státních příspěvků, státních podpor a daňových úlev u běžně dostupných finančních produktů na českém trhu, jako je stavební spoření, penzijní připojištění, rezervotvorné životní pojištění a investice do podílových fondů. Součástí je i názorná ukázka tvorby portfolia u dvou reálných klientů autora, třicetileté svobodné a bezdětné ženy a ženy v důchodovém věku.

Summary

This Bachelor Thesis focuses on the problems of personal and family financial investment strategies and the use of state contribution and tax relief for financial product currently available in the Czech republic, such as building savings, pensions, life insurance and investments in mutual funds. The practical part of the Thesis is demonstration how to create a portfolio of two real clients, thirty single and childless women and women of retirement age.

Klíčová slova: stavební spoření, finance, spoření, investice, daňové úlevy, státní příspěvek, penzijní připojištění, pojištění, státní podpora

Keywords: building saving, finance, saving, investment, tax relief, state contribution, pension, insurance

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Cíl práce	4
3. Metodika.....	5
4. Finanční trhy.....	6
4.1. Rozdělení finančních trhů.....	6
4.2. Rizika.....	7
5. Investiční strategie	11
5.1. Stavební spoření.....	11
5.2. Penzijní připojištění.....	15
5.3. Rezervotvorné pojištění.....	21
5.4. Otevřené podílové fondy	27
6. Analýza příjmů a výdajů	32
6.1. Výdaje.....	32
6.2. Příjmy	34
7. Tvorba portfolia a strategie.....	35
7.1. Dělení rezerv	35
7.2. Vhodnost jednotlivých finančních produktů.....	36
7.3. Využití státních příspěvků a daňových úlev	38
8. Praktická část.....	40
8.1. Strategie č.1.....	40
8.2. Strategie č.2.....	41
9. Závěr.....	42
10. Použité zdroje.....	44
10.1. Knižní	44
10.2. Internetové	44

1. Úvod

Téměř každý dospělý vydělávající člověk žijící v České republice si už určitě lámal hlavu, jak co nejefektivněji hospodařit se svými penězi, jak si vybudovat rezervu pro případ náhlého výpadku příjmů, jak si co nejlépe zajistit prostředky na pořízení vlastního bydlení, jak vytvořit dostatečný „balík“ peněz na důchod či na další plánované či neplánované výdaje. Jak si tedy vytvořit vlastní investiční strategii, která mu přinese co největší výnosy s rozumným investičním rizikem. Naštěstí v našem státě existuje množství státem garantovaných finančních produktů, které tvorbu strategie částečně usnadňují. K nalezení optimálního řešení ale neexistuje univerzální návod, pro každého člověka je jeho vlastní investiční strategie individuální. Záleží totiž nejen na jeho věku, příjmech a výdajích, ale také na horizontu, v němž chce investovat, riziku, které chce podstoupit, a v neposlední řadě i cíli, k němuž chce své zbytné prostředky směřovat.

Ve své bakalářské práci bych tedy chtěl shrnout jak fungování jednotlivých finančních programů umožňující využití jak státních příspěvků nebo daňových úlev (stavební spoření, penzijní připojištění, rezervotvorné životní pojištění), tak i nástin tvorby finanční strategie. Ta vychází z pečlivé analýzy současné, minulé i budoucí finanční situace klienta a také z analýzy příjmů a výdajů.

Obsahem bakalářské práce ovšem nebude pouze obecný popis tvorby finanční strategie, ale i praktické ukázky na reálných klientech.

2. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je přiblížit, jak fungují konvenční finanční produkty, které jsou základními kameny ve tvorbě finanční strategie u většiny obyvatel České republiky, a jak je nastavit, aby v maximální možné míře využívaly potenciál, který nabízí. A to nejen na poli státních příspěvků, ale i daňových úlev. Dalším cílem je i ukázat několik praktických příkladů tvorby finanční strategie, včetně postupu analýzy, která jí předchází.

3. Metodika

Bakalářská práce byla vypracována jak s pomocí rešerší v odborné literatuře, tak i na základě bakalářské praxe, kterou jsem absolvoval v rámci svého povolání Finančního poradce společnosti Fincentrum, a.s. Vypracování ukázek tvorby strategie je převzato přímo od reálných klientů.

4. Finanční trhy

Obecně trh představuje proces koupě a prodeje. Obvykle se člení na trh zboží a služeb, trh výrobních činitelů (půda, práce) a finanční trh. Ten je ukazatelem úspěchů a neúspěchů hospodářského vývoje a je jejich neoddelitelnou součástí. Na finančním trhu se soustřeďuje nabídka a poptávka po finančních nástrojích včetně peněz. Z hlediska splatnosti se rozlišují finanční nástroje krátkodobé (do 1 roku), střednědobé (1 až 4 roky) a dlouhodobé (nad 4 roky).

4.1. Rozdělení finančních trhů

Z hlediska finančních rizik se finanční trh člení na čtyři hlavní kategorie:

- Dluhový trh
- Akciový trh
- Komoditní trh
- Měnový trh

Dluhový trh reprezentuje trh s dluhovými finančními nástroji. Ty mají určitou pevně danou splatnost (s výjimkou dluhopisů s nekonečnou splatností). Jedna strana dluhového trhu je věřitelem, druhá dlužníkem.

Akciový trh je trh s kapitálovými finančními nástroji, tj. nástroji, které mají teoreticky nekonečnou splatnost. Akcie totiž existují tak dlouho, dokud existuje akciová firma, která akcie vydává.

Na **komoditním trhu** se obchodují komodity, tedy zboží, které je na trhu obchodováno bez rozdílů v kvalitě. Obsahuje jak energie, zemědělské produkty, maso a dobytek, tak i kovy. A právě trh s drahými kovy (zlato, stříbro, paládium) je podmínkou, aby byl komoditní trh zařazen mezi finanční trhy.

Měnový trh je největším a nejlikvidnějším finančním trhem na světě. V podstatě jde o dluhový, komoditní či akciový trh v cizích měnách.

4.2. Rizika

S každou finanční aktivitou je samozřejmě spojené i riziko. Obecně je finanční riziko definováno jako „potenciální finanční ztráta subjektu na finančním trhu“. To znamená, že již existující realizovaná či nerealizovaná ztráta se do finančního rizika nezahrnuje. Očekávaná ztráta se také někdy označuje anglickým výrazem *expected loss*, neočekávaná jako *unexpected loss*. Každá finanční ztráta snižuje hodnotu naší investice.

Jílek dělí finanční rizika na pět hlavních typů:

- Úvěrové riziko
- Tržní riziko
- Likvidní riziko
- Operační riziko
- Obchodní riziko

Operační a obchodní riziko se někdy do finančních rizik nezařazují.

Kromě nich existuje ještě systémové riziko, které v případě, že některé z předchozích rizik působí na finanční subjekt, může mít negativní dopad na další finanční subjekty, resp. na i část finančního systému.

Úvěrové riziko (*credit risk*) je riziko ztráty tím, že dlužník nedostojí svým závazkům a tím způsobí věřiteli ztrátu. Nadměrné nedocení úvěrového rizika bylo jedním hlavních faktorů, které přispěly ke spuštění ekonomické krize v letech 2008 a 2009. Proto se finanční instituce stále častěji snaží obchodovat pouze s důvěryhodnými stranami a u téměř všech úvěrů požadují finanční instituce zajištění pro případ nesplácení a půjčují pouze klientům s historicky dobrou platební morálkou.

Druhým nejvýznamnějším rizikem je **tržní riziko**, označované někdy i jako cenové riziko (*market/price risk*). To představuje riziko ztráty ze změn tržních cen

v důsledku nepříznivých tržních podmínek. Ty mohou být ovlivněny jak nepříznivým vývojem úrokových měr, cen akcií, cen komodit, tak i měnového kurzu. Proto se tržní riziko dělí na čtyři podkategorie, a sice:

- **Úrokové riziko (*interest rate risk*)**, které je rizikem ztráty ze změn cen nástrojů citlivých na úrokové míry. Příkladem budiž dluhopis s pevnou úrokovou sazbou. Pokud se totiž úrokové míry obecně zvednou (např. inflace), investor utrhá ztrátu.
- **Akciové riziko (*equity risk*)** je riziko ztráty ze změn cen nástrojů citlivých na ceny akcií. Příklad: investor nakoupil akcie firmy XYZ, pokud jejich cena klesne, investor utrpí ztrátu.
- **Komoditní riziko (*commodity risk*)** je riziko ztráty ze změn cen nástrojů citlivých na ceny komodit. Příklad: investor nakoupí komoditu, její cena klesne a investor utrpí ztrátu.
- **Měnové (devizové) riziko (*currency risk, foreign exchange risk, FX risk*)** je riziko ztráty riziko ztráty ze změn cen nástrojů citlivých na měnové kurzy. Např. při snížení hodnoty eura vůči koruně poklesne i hodnota investic realizovaných v eurech a investor utrpí ztrátu.

Likvidní riziko (*liquidity risk*) se dělí na dvě skupiny:

- **Riziko financování (*funding risk*)**, které je rizikem ztráty při momentální platební neschopnosti. Aby mohl dlužník splnit své závazky, musí si půjčit za vyšší úrokovou míru.
- **Riziko tržní likvidity (*market liquidity risk*)** je rizikem ztráty v případě malé likvidity finančních trhů. Tím je omezen přístup k peněžním prostředkům. Tzn., abychom prodali za dobrou cenu, potřebujeme čas, pokud prodáme rychle, utrpíme ztrátu.

Operační riziko (*operational risk*) se dělí na tři kategorie:

- **Transakční riziko (*transaction risk, execution risk*)** je riziko ztráty z provádění operací v důsledku chyb v provedení operací, chyb ze složitosti produktů atd.

- **Riziko operačního řízení (*operational control risk*)** je riziko ztráty z chyb v řízení aktivit ve front, middle a back office. Například tedy neidentifikovatelné obchody nad limit, neautorizované obchodování, praní peněz atd.
- **Riziko systémů (*systems risk*)** je riziko ztráty z chyb v systémech podpory. Tedy chyby v počítačových programech, matematických modelech atd.

Obchodní riziko (*bussines risk*) se dělí na sedm kategorií:

- **Právní riziko (*legal risk*)**, které je rizikem ztráty z právních požadavků partnera nebo z právní neprosaditelnosti kontraktu
- **Riziko změny úvěrového hodnocení (*credit rating risk*)**, které je rizikem ztráty ze ztížení možnosti získat peníze za přijatelné náklady
- **Reputační riziko (*reputation risk*)**, které je rizikem ztráty z poklesu reputace na trzích
- **Daňové riziko (*taxation risk*)**, které je rizikem ztráty ze změny daňových zákonů nebo nepředvídatelného zdanění
- **Riziko měnové konvertibility (*currency convertibility risk*)**, které je rizikem ztráty z nemožnosti měnit různé měny mezi sebou
- **Riziko pohromy (*disaster risk*)**, které je rizikem ztráty z přírodních katastrof, války, krachu finančního systému atd.
- **Regulační riziko (*regulatory risk*)**, které je rizikem ztráty z nemožnosti splnit regulační opatření

Pro každou část finančního trhu jsou specifická určitá rizika.

- Dluhový trh je tak spojen s úvěrovým, úrokovým a měnovým rizikem
- Akciový trh s akciovým a měnovým rizikem
- Komoditní trh s komoditním a měnovým rizikem
- Měnový trh s měnovým rizikem

Jak je vidět, měnové riziko je společným rizikem pro všechny finanční trhy. Proto je třeba ho co nejvíce minimalizovat. To lze v praxi realizovat tak, investiční

strategii postavíme na takových finančních programech, které běží ve stejné měně jako námi investované prostředky. Tedy například stavební spoření, penzijní připojištění a případně i další korunové finanční programy.

5. Investiční strategie

Možností, jak postavit finanční investiční strategii, existuje nepřehledné množství. Tato práce si za cíl rozhodně neklade popsat je všechny. Zaměří se pouze na takovou finanční strategii, při níž je možné využít státní příspěvky a daňové úlevy u občana České republiky staršího osmnácti let. Tedy stavební spoření, penzijní připojištění, rezervotvorné životní pojištění a částečně i investování do podílových fondů, které je stejně jako přímé investice za určitých podmínek osvobozeno od daně z příjmu. Nutno dodat, že finanční investiční strategie se odvíjí jak od cílů, přání a požadavků klienta, tak například i od jeho věku nebo možností. Neexistuje totiž žádná univerzální strategie, která by byla vhodná pro všechny.

5.1. Stavební spoření

Stavební spoření je jeden z konzervativních finančních produktů. Jeho účelem je umožnit širokému spektru obyvatel řešit svou bytovou otázku, tak i poměrně bezpečné a výnosné spoření s minimálním rizikem. Jeho výhodou je státní podpora, díky níž je využívání stavebního spoření mezi Čechy velmi oblíbené, nevýhodou pak poměrně vysoké poplatky a fakt, že peníze jsou na několik let vázány.

Historie

Ačkoliv se to může zdát překvapivé, stavební spoření má za sebou u více než 245letou historii. První stavební spořitelna s názvem Building Society totiž vznikla už v roce 1775 v okolí anglického města Birmingham. Členové této stavební spořitelny poskytovali vklady do společného fondu, ze kterého byly později financovány úvěry na jejich bydlení.

Daleko známější jsou ale v našich krajích německé a rakouské stavební spořitelny. První německou stavební spořitelnu, známou jako Stavební spořitelna pro každého, založil v roce 1885 pastor von Bondeschwingh v Bielefeldu. Velký rozmach stavebního spoření ale u našich západních sousedů nastal až ve dvacátých letech dvacátého století v rámci poválečné rekonstrukce. Hlavní a nejznámější postavou tohoto

období byl zejména Georg Kropp z německé vesničky Wüstenrot, jenž se v roce 1921 stal zakladatelem tzv. Společenství přátel. Toto společenství se specializovalo na výstavbu rodinných domů, kterou financovalo z příspěvků svých členů. Domy pak byly přidělovány jednotlivým členům na základě losu.

Tento systém převzalo mnoho bank, z nichž některé ho upravily tak, že účastník si část hodnoty nemovitosti naspořil sám a druhou si půjčil od banky formou úvěru.

Protože systém losu nebyl mezi Němci příliš populární, došlo koncem třicátých let dvacátého století k jeho změně. Bylo zavedeno tzv. hodnotící číslo jako kritérium pro získání úvěru.

Velkého rozšíření se pak stavební spoření dočkalo po druhé světové válce. Po ní totiž v rozbombardovaném Německu chybělo téměř šest milionů bytů, takže stavební spoření zažívalo ohromný boom. Mezi lety se 1948 a 1971 stoupl počet uzavřených smluv z 300 000 na více než 12 000 000. Tou dobou ale ještě nebyly pevně stanovené jednotné podmínky pro všechny stavební spořitelny. To se změnilo v roce 1973, kdy byl přijat zákon o stavebním spoření, čímž byl vytvořen jednotný rámec pro podnikání v této oblasti.

I z tohoto důvodu byla v osmdesátá léta pro stavební spoření spíše slabším obdobím. Velkou roli hrála ale i dobrá hospodářská situace a růst příjmů německých obyvatel, což vedlo k uklidnění trhu s byty. Proto stavební spořitelny s jásotem uvítaly znovusjednocení Německa v jeden stát, a tím i výrazné zlepšení situace na trhu stavebního spoření.

Po pádu „Železné opony“ se stavební spoření začalo rozvíjet i ve Východní Evropě, zejména v České republice, na Slovensku a v Maďarsku. Na český trh bylo stavební spoření zavedeno schválením Zákona číslo 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření. V současnosti je stavební spoření využíváno např. i v Chorvatsku a Rumunsku a pomalu začíná získávat na oblibě i v Číně.

V průběhu času se tak stavební spoření stalo velmi oblíbeným finančním nástrojem. V některých státech je dokonce podporováno státem, který se tak snaží zlepšit bytovou situaci širokých vrstev svých obyvatel. V České republice bylo například začátkem devadesátých let náhradou za tou dobou velmi drahé a nedostupné hypoteční úvěry.

Zákon o stavebním spoření

Ačkoliv se snahy o zavedení stavebního spoření objevovaly v České republice po celé dvacáté století, stavební spoření v podobě, jako ho známe dnes, se objevilo až na základě platnosti zákona č. 96/1993 Sb. ze dne 25. února 1993, o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření.

Za původních podmínek bylo stavební spoření velmi výhodným spořicíím produktem. Účastník získal 25% státní podpory v maximální výši 4 500,- Kč. Podmínkou bylo pouze dodržení vázací doby pěti let. V pětiletém horizontu tak stavební spoření dosahovalo průměrného výnosu cca 10% p. a., přičemž připsané úroky byly osvobozeny od daně z příjmu. V průběhu devadesátých let také některé stavební spořitelny motivovaly klienty ke spoření i různými úrokovými zvýhodněními, např. připsáním 50% dosud připsaných úroků při ukončení smlouvy.

Výhodnost stavebního spoření značně klesla novelou zákona o stavebním spoření č. 423/2003 Sb., která vstoupila v platnost od 1. 1. 2004. Ta přinesla několik zásadních změn. Jednak u nových smluv uzavřených od 1. 1. 2004 klesla státní podpora z 25% na 15%, navíc se zvýšila i základna pro získání maximální státní podpory z 18 000,- na 20 000,- Kč. Smlouvy uzavřené před 31. 12. 2003 zůstaly v platnosti beze změny.

Další novela, zákon č. 292/2005 Sb., vstoupila v platnost 1. 10. 2005 a doplňovala odstavec 11 v § 5. Hlavní změnou, kterou přinesla, byla povinnost stavebních spořitelen před podpisem smlouvy klientům sdělit výši poplatků, které souvisí s vedením účtu a to po celou vázací dobu.

Poslední novela zákona o stavebním spoření, zákon č. 348/2010 Sb. s účinností od 1. 1. 2011, stavební spoření od základů změnila. Hlavní změnou byla úprava výpočtu státní podpory, kdy byla výše státní podpory stanovena na 10 % z uspořené částky v kalendářním roce. Maximální částka, ze které je možno státní podporu vypočítat, je tak 20 000,- Kč. Za jeden kalendářní rok je tedy možno získat státní podporu v maximální výši 2 000,- Kč. Druhou velkou změnou bylo zavedení zvláštní daně se speciální sazbou 50%, kterou byla zdaněna veškerá státní podpora vyplacená v roce 2011 za rok 2010. V dubnu 2011 tak účastníci stavebního spoření dostanou od státu maximálně 2 250,- Kč u smluv uzavřených před rokem 2003 a maximálně 1 500,- Kč u smluv uzavřených od 1. 1. 2004.

Velkou ránou pro klienty stavebního spoření bylo i zrušení osvobození stavebního spoření od daně z příjmu. Úroky ze stavebního spoření tak jsou od 1. 1. 2011 daněny stejně jako jiné příjmy 15%. Zásadní, nikoliv však negativní změnou, je fakt, že státní podporu lze nárokovat na více smluv o stavebním spoření smluv uzavřených jednou fyzickou osobou. Součet připsaných státních podpor ale nesmí přesáhnout 2 000,- Kč a přednostně se bude státní podpora připisovat na smlouvy uzavřené dříve. Dosud se toto týkalo pouze smluv uzavřených po 1. 1. 2004.

V prosinci 2010 však proti této novele podalo stížnost k Ústavnímu soudu 45 poslanců ČSSD v čele s Mgr. Bohuslavem Sobotkou. Těm vadí, že novela byla přijata ve stavu legislativní nouze, ke které podle ČSSD nebyl důvod. Podle Bohuslava Sobotky navíc v tomto zákoně vláda „*nepřiměřeně zasáhla do majetkových práv občanů a nepřiměřeně zasáhla ve prospěch veřejného zájmu tím, že zpětně omezila podmínky pro stavební spoření*“. V době psaní této práce zatím nebyla ústavní stížnost vyřízena.

Samotná činnost stavebních spořitelen je upravena zákonem 21/1992 Sb., o bankách, který vymezuje jak podmínky pro udělení licence a povolené činnosti, tak například i zásady pro organizaci banky nebo pravidla bankovního dohledu. Podle zákona také stavební spořitelny nesmějí obchodovat s rizikovými finančními nástroji, ale pouze s finančními aktivy s velmi nízkou mírou rizika, jako jsou například státní dluhopisy, hypoteční zástavní listy, atd. Kromě výše uvedených zákonů se stavební spoření řídí občanským a obchodním zákoníkem a právními předpisy upravujícími činnost katastru nemovitostí¹.

V České republice v současné době stavební spoření poskytuje 5 stavebních spořitelen:

- Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
- Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.
- Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.
- Raiffeisen stavební spořitelna a.s.
- Wüstenrot - stavební spořitelna a.s.

¹ Katastr nemovitostí je soubor údajů o nemovitostech v ČR, který obsahuje popis nemovitosti, geometrické a polohové určení. Vznikla na základě zákona č. 344/92 Sb. o katastru nemovitostí České republiky.

5.2. Penzijní připojištění

Penzijní připojištění patří mezi další z konzervativních investic. Na rozdíl od stavebního spoření v sobě kombinuje jak výhodu státního příspěvku, tak i možnost daňového odpočtu. Primárně by mělo být určeno ke spoření na stáří/důchodový věk, kdy se jediným zdrojem příjmu stane starobní důchod. Jeho průměrná výše v současné době nedosahuje ani poloviny průměrné hrubé mzdy a u lidí s vyšším příjmem je toto procento ještě výrazně nižší. (V době dopisování této se práce se o změně důchodového systému intenzivně jedná). Proto je odchod do důchodu pro většinu lidí velký finanční šok a penzijní připojištění může být jednou z možností, jak propad příjmů překlenout.

Historie

Penzijní připojištění vzniklo v České republice v roce 1994 jako doplňkový a dobrovolný systém důchodového pojištění. Penzijních fondů původně vzniklo 44, většina z nich ovšem časem zanikla nebo se sloučila či splynula s jinými fondy. V současné době jich je na trhu pouhých 10, přičemž dva, ČSOB Penzijní fond Progres a ČSOB Penzijní fond Stabilita patří pod hlavičku stejné společnosti.

Penzijní fondy se svou formou řadí mezi kolektivní investování, což je dle Zákona o investičních společnostech a investičních fondech „podnikání, jehož výlučným předmětem je tímto zákonem vymezené shromažďování peněžních prostředků, jejich ukládání, jakož i zcizování majetkových hodnot, které byly nabyty tímto ukládáním, za jiné majetkové hodnoty.“

Dalším zákonem, jímž se penzijní připojištění řídí, je přímo Zákon o penzijním připojištění 42/1994 Sb. Ten v průběhu doznal několika novel, poslední dvě v roce 2010. Konkrétní podmínky penzijního připojištění jsou v souladu se zákonem upraveny ve statutu a penzijním plánu penzijního fondu. Oba dokumenty jsou nedílnou součástí smlouvy o penzijním připojištění.

V současnosti jsou v běhu dvě různé verze penzijního připojištění. Jedna se řídí podle původního zákona z roku 1994 a zahrnuje smlouvy, které bylo možné uzavírat až do roku 2000 s tím, že maximální vázací doba byla do 50 let věku účastníka. Druhá pak

nové smlouvy uzavřené po 1. lednu 2000, kdy minimální doba trvání pro přiznání státního příspěvku je 60 měsíců a zároveň minimálně do 60 let účastníka.

Podle zákona je penzijní připojištění určeno pro občany starší 18 let s trvalým pobytem na území ČR. Účastník může mít založenou pouze jednu smlouvu o penzijním připojištění, přičemž příspěvky může platit buď sám, nebo jeho zaměstnavatel či třetí osoba. Státní příspěvek se však připisuje pouze z vkladů účastníka, daňová úleva je pak možná jak u účastníka, tak i u zaměstnavatele. Strukturu plateb je účastník povinen oznámit penzijnímu fondu písemně.

Status fondu

Status fondu je dokument, který upravuje rozsah činnosti fondu, zaměření a cíl investiční politiky, zásady hospodaření, způsob zveřejňování zpráv o hospodaření s majetkem a o změnách statutu a obchodní jméno a sídlo depozitáře (banka, která vede fondu všechny běžné účty). Statut musí být každému přístupný a účastník s ním musí být seznámen před podpisem smlouvy.

Penzijní plán

Penzijní plán upravuje druhy penzí a ostatních dávek z penzijního připojištění, podmínky nároku na dávku, způsob výpočtu a výplaty dávek, důvody vypovězení smlouvy, minimální výše příspěvků účastníků a způsob jejich placení, podmínky přerušování nebo odkladu placení příspěvků a zásady, podle kterých se účastníci podílejí na výnosech fondu. Penzijní plán musí být součástí smlouvy o penzijním připojištění.

Státní podpora

Státní podpora je v současnosti u penzijního připojištění dvojitá. Jednak formou státního příspěvku k řádně zaplacenému příspěvku účastníka, a také formou daňové úlevy. Výše státního příspěvku závisí na příspěvku účastníka, přičemž se vypočítává dle následujícího schématu.

Výše státního příspěvku podle nového penzijního plánu:

Tabulka č. 1

MĚSÍČNÍ PŘÍSPĚVEK	STÁTNÍ PŘÍSPĚVEK
100 - 199 Kč	50 + 40% z částky nad 100 Kč
200 - 299 Kč	90 + 30% z částky nad 200 Kč
300 - 399 Kč	120 + 20% z částky nad 300 Kč
400 - 499 Kč	140 + 10% z částky nad 400 Kč
500 Kč a více	150 Kč

Daňová úleva (snížení základu daně) je možná u zaplacených příspěvků účastníka po odečtení 6 000,- Kč, maximálně však ve výši 12 000,- Kč ročně. Roční vklad účastníka, při kterém je zcela vyčerpán státní příspěvek i daňová úleva je tedy 18 000,- Kč.

Poskytované dávky

Naspořené prostředky je možné z penzijního připojištění vybrat několika možnými způsoby, a to čtyřmi druhy penzí, jednorázovým vyrovnáním a odbytným. O výplatu však vždy musí účastník nebo oprávněná osoba požádat.

▪ Starobní penze

Starobní penze je penzí doživotní, náleží pouze účastníkovi penzijního připojištění a musí být ve smlouvě vždy sjednána. Pro vznik nároku na starobní penzi musí být splněny všechny následující podmínky:

- účastník dosáhl 60 let věku
- účastník platil příspěvky po dobu nejméně 60 kalendářních měsíců
- účastník dosud nepobírá invalidní penzi z téže smlouvy.

▪ Invalidní penze

Invalidní penze je také penzí doživotní a též náleží pouze účastníkovi penzijního připojištění. Podmínky, které musí být splněny pro vznik nároku na invalidní penzi, jsou následující:

- Účastník si možnost invalidní penze na smlouvě sjednal

- účastníkovi byl přiznán plný invalidní důchod z důchodového pojištění
- účastník platil příspěvky před přiznáním plného invalidního důchodu z důchodového pojištění po dobu nejméně 36 kalendářních měsíců
- účastníkovi dosud nevznikl nárok na přiznání starobní penze z těžké smlouvy

▪ **Výsluhová penze**

Podmínkou pro vznik nároku na výsluhovou penzi je, že účastník platil příspěvky po dobu minimálně 180 kalendářních měsíců. Protože se jedná o penzi doplňkovou, konkrétní penzijní plán ji může, ale nemusí obsahovat. Zákon však stanovuje, že příspěvky na tuto penzi nesmí být vyšší než příspěvky určené na penzi starobní.

Dávky z tohoto druhu penze náleží jen účastníkovi a penzijní fond je povinen je vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem penze. Penze se vždy vyplácí jako doživotní.

▪ **Pozůstalostní penze**

Pozůstalostní penze se sjednává pro případ, že se účastník dávky z penzijního připojištění nedožije. V tomto případě výplatu penze nárokují pozůstalé osoby, které účastník určil ve smlouvě, a to za jedné z těchto podmínek:

- účastník platil příspěvky po dobu nejméně 36 kalendářních měsíců a dosud nepobíral starobní nebo invalidní penzi
- pobíral starobní nebo invalidní penzi se sjednanou možností vzniku nároku na pozůstalostní penzi se zaručenou celkovou dobou výplaty.

Výplata pozůstalostní penze probíhá po dobu stanovenou penzijním plánem ve lhůtách a způsobem uvedených tamtéž nebo dohodnutým s příjemci. Výše dávky závisí na příspěvcích a délce doby jejich placení, státním příspěvku a všech připsaných podílech na výnosech hospodaření penzijního fondu.

- **Jednorázové vyrovnání**

Účastník může v době vzniku nároku na výplatu libovolné penze požádat o jednorázové vyrovnání, tj. o vyplacení dávky najednou místo postupné výplaty penze. Žádost je třeba podat písemně a může ji podat pouze účastník. Tomu jsou také vyplaceny příspěvky, státní příspěvky a podíl na výnosech z hospodaření penzijního fondu jednorázově.

- **Odbytné**

Odbytné je finanční vyrovnání mezi účastníkem a fondem, v případech, že došlo k předčasnému ukončení smlouvy. Na něj má účastník nárok při splnění následujících podmínek:

- platil příspěvky po dobu alespoň 12 kalendářních měsíců
- nezačalo vyplácení penze
- nedošlo k přechodu účastníka a převodu prostředků k jinému penzijnímu fondu.

Výše odbytného závisí na výši zaplacených příspěvků a jim odpovídajícímu podílu na výnosech z hospodaření penzijního fondu, tedy bez státních příspěvků a bez výnosů z nich.

Zdanění při výplatě

Vyplacené dávky z penzijního připojištění podléhají dani z příjmů fyzických osob. Na penze a jednorázové vyrovnání se vztahuje srážková daň se sazbou 15%. Při stanovení základu daně lze výši dávky snížit o zaplacené příspěvky a státní příspěvky, takže se daní pouze výnosy.

Výnosy

Příspěvky včetně státní podpory se v penzijních fondech zhodnocují o připsané podíly na zisku penzijního fondu. Zákon však ukládá, že nejméně 5% ze zisku fondu připadá rezervnímu fondu, nejvíce 10% se rozděluje podle rozhodnutí valné hromady a zbylá část se připisuje ve prospěch účastníků. Ze zákona nesmí také penzijní fond připisat záporné zhodnocení, tedy hodnota účtu nesmí být menší než loňský rok. To dělá

z penzijního připojištění velmi konzervativní investici se 100% garancí návratu vložených prostředků.

Výše zhodnocení je u jednotlivých penzijních fondů závislá na způsobu investování aktiv, která jsou tvořena prostředky na účtech účastníků. Základní podmínky jejich rozložení stanovuje zákon v §33. Penzijním fondům je dovoleno investovat zejména do:

- dluhopisů emitovaných státy nebo centrálními bankami členských zemí OECD,
- dluhopisů emitovaných českými bankami včetně hypotečních zástavních listů,
- dluhopisů, akcií a podílových listů a obchodovaných na hlavním nebo vedlejším trhu Burzy cenných papírů Praha,
- vkladových účtů u bank,
- nemovitostí přinášejících stálý výnos,
- movitých věcí představujících záruku bezpečného uložení peněz.

Možnost jednotlivých investic je ovšem také omezena zákonem. Akcie a podílové listy nesmí tvořit víc než 25% majetku fondu, výše uložených prostředků u jedné banky nesmí být vyšší než 10% majetku a hodnota jedné nemovitosti nebo movité věci nesmí být vyšší než 5% majetku fondu.

Významným faktorem, který může výnosy velmi ovlivnit, jsou i náklady fondů. Ty se mohou velmi lišit. Zatímco u některých fondů se pohybují v řádech stokorun, u jiných mohou přesáhnout i hranici tisíc korun ročně.

Penzijní fondy v ČR

V roce 2010 a na počátku roku 2011 působilo v České republice celkem 10 penzijních fondů:

- Allianz penzijní fond, a.s.
- ČSOB Penzijní fond Progres, a. s.
- ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s.
- Generali penzijní fond, a.s.
- ING Penzijní fond, a.s.
- Penzijní fond České pojišťovny, a.s.

- Penzijní fond České spořitelny, a.s.
- Penzijní fond Komerční banky, a.s.
- AXA penzijní fond, a.s.
- AEGON Penzijní fond, a.s.

5.3. Rezervotvorné pojištění

Dalším z řady finančních produktů, kterými je možné tvořit finanční investiční strategii, jsou pojistné produkty. Ty jsou velmi oblíbené zejména díky možnosti daňových úlev – samozřejmě při splnění určitých podmínek, a také díky garantovanému zhodnocení ve formě technické úrokové míry. Primárně by však neměly být pojistné produkty určeny k tvorbě rezerv, ale měly být zabezpečit životní úroveň i v případě nenadálé události.

Hlavními pojistnými produkty, kterými lze dotvořit část finanční strategie, jsou především životní a důchodové pojištění. Ostatní, jako úrazové, nemocenské nebo majetkové pojištění překračují rámec této bakalářské práce a budou zmíněny pouze okrajově.

Historie

Historie pojišťovnictví sahá až do 18. století před Kristem, kdy Chamumurapi ve svém zákoníku reagoval na častá přepadení své říše zavedením speciální daně, která pak byla vyplácena poškozeným. Během starověku a středověku existovaly například řemeslnické a vojenské spolky a cechy se svými poplatky, které byly následně přerozdělovány pozůstalým. Zajímavostí bylo i „svatební pojištění“ (neplést s komerčním produktem od pojišťovny Kooperativa, a.s.), kdy rodiče narozené dcery mohli vložit peníze jako „nezúročitelný“ vklad a poté, co se dívka dožila 18 let, inkasovala desetinásobek tohoto vkladu jako věno.

První moderní pojišťovny vznikly na počátku 17. století v reakci na vzrůstající námořní dopravu. Například u Holandsko-východoindické pojišťovny, založené v roce 1602, bylo možné pojistit si námořní náklad. Další rozvoj pojišťovnictví přinesl i vzestup kolonialismu v Anglii, kde v roce 1688 vznikla pojišťovna Lloyd, a o osm let

později i Hand-in-Hand Fire and Life Insurance Society, což je předchůdkyně dnešní pojišťovny Aviva.

V Českých zemích v roce 1777 vznikla „Pojišťovna proti škodám z ohně na polních zásobách, nábytku, náradí a dobytku“. V roce 1827 ji následovaly „První česká vzájemná pojišťovna“ a „Česká vzájemná životní pojišťovna“. Dalším rozvojem prošlo české pojišťovnictví v období „První republiky“. Po roce 1948 byly všechny pojišťovny zestátněny v Českou státní pojišťovnu. Z té se po roce 1989 stala Česká pojišťovna. Počátkem 90. let 20. století se došlo k výraznému rozvoji pojišťovnictví a vstupem zahraničních pojišťoven na český trh.

Životní pojištění

Životní pojištění kryje rizika ohrožující život člověka, tedy konkrétně riziko smrti a riziko dožití. Další rizika (invaliditu, úraz, vážná onemocnění) je možné u většiny životních pojistek krýt doplňkovým připojištěním. Výše pojistného plnění není u těchto pojištění dána jako např. u majetkových pojištění velikostí škody, ale pojistnou částkou. Škodu lze totiž jen velmi těžce ohodnotit.

Tím, že životní pojištění zahrnuje i riziko dožití se stoprocentní jistotou nastání pojistné události a možnost nastavení určité pojistné částky pojistníkem, plní vedle krytí rizik i spořicí funkci. Takové pojištění pak může být použito jako spořicí nástroj a lze ho tedy využít jako součást finanční investiční strategie.

Pojistné lze podle způsobu jeho použití k zabezpečení pojistného plnění rozdělit na pojistné rizikové, které pojišťovně kompenzuje převzetí rizika úmrtí pojištěného, a rezervotvorné pojistné, které tvoří část ryziho pojistného, z něhož se vytváří rezerva na výplatu pojistného plnění v budoucnosti. Pravděpodobnost, že bude pojistné plnění v budoucnu vyplaceno, se limitně blíží sto procentům. Tato rezerva také slouží i pro případné vyplacení odbytného (odkoupení životní pojistky).

Případ, kdy pojistník nemůže platit sjednané pojistné, nemusí nutně vždy znamenat konec pojištění. Pojistník se totiž může s pojišťovnou dohodnout buď na redukci pojistné částky, nebo pojistné dob. Při zrušení pojištění ze strany pojistníka má tento pojistník v řadě případů právo na výplatu odbytného, které je tvořeno částkou rezervy pojistného snížené o neamortizované náklady správního režie a o manipulační

poplatek. Toto snížení ale může u mnoha pojistek, zejména v prvních letech trvání pojištění, tvořit převážnou část vynaložených prostředků pojistníka. Tímto modelem se pojišťovny snaží pojištění odradit od předčasného vypovězení pojistky.

U životních pojistek je ovšem možné se setkat i se službou zproštění od placení pojistného, které lze využít v případech, kdy byl pojistníkovi přiznán invalidní důchod třetího stupně.

Životní pojištění, s výjimkou krátkodobých jednorázových pojistek, je dlouhodobý finanční produkt, zajištěný smluvním vztahem mezi pojistníkem a pojišťovnou. Z tohoto důvodu je třeba věnovat pozornost riziku inflace, které naspořené prostředky znehodnocuje. Tomuto nežádoucímu efektu se pojišťovny každý rok snaží čelit prováděním každoroční valorizace pojistné částky nebo nabídkou možnosti zvyšování pojistné částky odpovídajícího meziroční míře inflace na základě dobrovolného zvyšování pojistného.

Zdanění plnění ze životního pojištění upravuje zákon o dani z příjmů. Plnění v případě smrti pojištěného, jednorázové plnění při dožití, plnění ve formě důchodu i odkup se nedaní, zdaněny jsou pouze výnosy, a to sazbou 15%.

Protože může být pojištění využito i jako rezervotvorný dlouhodobý program a může výrazně pomoci při reformě důchodových systémů a zároveň odlehčit státnímu důchodové systémům, je novelou zákona O dani z příjmu od 1. 1. 2001 možné odečíst od daňového základu fyzických osob zaplacené pojistné na životní pojištění do výše 12 000 Kč za rok. Pro využití tohoto daňového zvýhodnění je však nutné splnit následující podmínky:

Pojistná smlouva musí být uzavřena mezi fyzickou osobou jako pojistníkem a pojišťovnou

- pojistník musí být zároveň i pojištěným
- jedná se o pojištění
 - pro případ dožití
 - pro případ smrti nebo dožití
 - důchodové
- výplata pojistného plnění je sjednána až po 60 kalendářních měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let pojistníka
- minimální pojistná částka

- pokud je délka pojistné doby kratší nebo rovna 15 letům, pak minimální pojistná částka činí 40.000,- Kč
- pokud délka pojistné doby přesáhne 15 let, pak minimální pojistná částka činí 70.000,- Kč
- maximální limit odpočtu pojistného je 12.000 Kč za rok

Pojištěný přitom může platit pojistné na soukromé životní pojištění běžně i jednorázově. Je-li pojištění hrazeno jednorázovým pojistným, pak se toto pojistné rozpočítá po letech za celou dobu trvání pojištění, přičemž nezáleží na tom, kdy bylo v průběhu v průběhu roku sjednáno.

Druhy životního pojištění

Druhy životního pojištění vycházejí z krytí výše uvedených rizik, tedy pojištění pro případ úmrtí (označované někdy také jako rizikové životní pojištění), které kryje pouze riziko smrti pojištěného, pojištění pro případ dožití, kdy je pojistnou událostí dožití se určitého věku pojištěným, a smíšené životní pojištění, které kryje obě tato rizika.

Rizikové životní pojištění

Rizikové životní pojištění kryje riziko úmrtí až do určitého věku pojištěného. Tohoto pojištění se užívá k řešení finančních důsledků smrti živatele rodiny. Může být sjednané s jak s pevnou, tak i klesající pojistnou částkou, přičemž je možné ho sjednat na celou dobu trvání pojistné smlouvy, tak i pouze dočasně. Dočasná varianta se často sjednává s klesající pojistnou částkou a vesměs se využívá k zajištění úvěru, kde koreluje s postupným umořováním jistiny úvěru.

Pojištění pro případ dožití

Pojištění pro případ dožití je v základní podobě pouze formou spoření, kdy pojistník platí jednorázově nebo běžně pojistné a při dosažení dne sjednaného ve smlouvě obdrží pojistné plnění ve výši sjednané v pojistné smlouvě. Často se jedná o tzv. důchodové pojištění, kdy je pojistné plnění vypláceno ve formě důchodu po sjednanou dobu, anebo ve formě jednorázového vyrovnání. V případě smrti vesměs lze s pojišťovnou smluvit možnost vyplacení kapitálové hodnoty pojistky nebo vrácení

pojistného oprávněným osobám. Toto tak představuje alternativní možnost zajištění prostředků na stáří s možností využít daňových úlev a připojištění.

Smíšené životní pojištění

Smíšené životní představuje kombinaci pojištění pro případ smrti a pro případ dožití. Podle typu zhodnocení se dělí na kapitálové a investiční životní pojištění.

U kapitálového životního pojištění se pojišťovna zavazuje vyplatit pojistnou částku ve sjednaný den pojistníkovi, pokud se tohoto dne dožije. V případě, že pojistník během trvání pojištění zemře, je pojistné plnění ve stejné výši vyplaceno před koncem pojistné doby osobě určené ve smlouvě. Časté jsou i doplňky smlouvy, kdy pojišťovna garantuje kromě základní pojistné částky i podíl na výnosech, pokud pojistnou částku překročí. Garantované zhodnocení je odvozeno od technické úrokové míry, která je v současné době 2,4%. To se však týká jen rezervotvorné složky zaplaceného pojistného, které je vždy nižší než skutečná platba. Odečíst je totiž nutné jak rizikovou složku, tak i poplatky pojišťovně, které většinou tvoří dvě až tři roční pojistné.

Zvláštní variantou kapitálového životního pojištění jsou různá pojištění, kdy k pojistné události dochází například formou svatby (svatební pojištění), přiznáním starobního důchodu (důchodové pojištění) nebo třeba nástupu na vysokou školu (studijní pojištění).

Moderní podobou smíšeného životního pojištění jsou univerzální a investiční pojištění. Univerzální životní pojištění umožňuje pojištěným přizpůsobovat rozsah pojistné ochrany svým aktuálním finančním možnostem. Pojistník může měnit výši a dobu placení pojistného v závislosti na svých potřebách a možnostech. Může také dočasně přerušit placení pojistného, opět ho obnovit, zaplatit pojistné dodatečně, a dokonce bez jakýchkoliv sankcí ze strany pojišťovny vypůjčit z tzv. rezervotvorné složky již zaplaceného pojistného. Nesmí při tom ale překročit určitý limit, který zaručuje základní pojistné krytí. Někdy má klient možnost investovat tuto část do cenných papírů, čímž se toto pojištění kombinuje s investičním pojištěním.

Investiční životní pojištění naopak spíše preferuje spořicí funkci pojištění. Rezervotvorná část pojistného je ukládána do investičních fondů. Výše pojistného plnění závisí na výnosech takto investovaných rezerv. Investiční riziko nese sám pojistník, který ho může ovlivnit výběrem nebo kombinací nabízených fondů. Výhodou

je skloubení pojištění a investování do jednoho produktu. Není zde ale garantováno plnění v případě dožití. To závisí na aktuální hodnotě rezervotvorné části pojištění. Nevýhodou jsou vysoké poplatky, které jsou s touto formou pojištění spojeny.

Jak u kapitálového, tak i investičního životního pojištění, je možné připojištění úrazů, vážných nemocí, dávky v případě pracovní neschopnosti atd.

Nerezervotvorné pojištění osob

Nerezervotvorné pojištění kryje pouze různá rizika, netvoří se u něj žádná kapitálová hodnota. Tato pojištění se často vyskytují jako volitelná připojištění i životních pojistek. Základní dělení zahrnuje úrazové a nemocenské pojištění.

Úrazové pojištění

V případě úrazového pojištění dochází k výplatě pojistné částky v případě, kdy v důsledku úrazu dojde k přechodnému nebo trvalému tělesnému poškození nebo smrti pojištěného. Pojem úraz je v pojišťovnictví chápán jako "náhlé a neočekávané působení zevních sil nebo vlastní tělesné síly pojištěného, neočekávané a nepřetržité působení nízkých nebo vysokých teplot, par, plynů, elektrického proudu, záření a jedů, které mělo za následek tělesné poškození nebo smrt pojištěného“.

Nemocenské pojištění

Nemocenské pojištění doplňuje povinné sociální pojištění, a to pro pojistné události, které nejsou kryty povinným pojištěním, nebo rozsah jejich krytí není pro jednotlivce vzhledem k omezené výši sociálních dávek dostatečný. Smysl má také pro osoby, které nejsou zahrnuty do sociálního nemocenského pojištění. Do nemocenského pojištění lze zahrnout i pojištění vážných chorob, kdy k pojistnému plnění dochází v případě potvrzení diagnózy některého z pojišťovnou stanoveného onemocnění.

V současné době v České republice působí 35 pojišťoven, u nichž je možné uzavřít rezervotvorné či nerezervotvorné pojištění.

5.4. Otevřené podílové fondy

Dalším způsobem kolektivního investování, které může být použito v tvorbě finanční investiční strategie, jsou otevřené podílové fondy. Lze je využít k akumulaci finančních prostředků v různých časových horizontech, k investování volných peněz nebo k vytvoření likvidní rezervy. Při vyšších investicích existuje možnost vytvoření individuálních portfolií složených z podílových listů různě zaměřených fondů podle časového horizontu investice a investorova postoje k riziku.

Otevřený podílový fond je organizační složkou investiční společnosti, která obhospodařuje jeho majetek. Není tedy samostatnou právní osobou. K jeho vytvoření potřebuje tato společnost povolení Komise pro cenné papíry, přičemž součástí žádosti o licenci musí být návrh statutu fondu. Jeho náležitosti jsou stanoveny v zákoně č. 248/1992 Sb. o investičních společnostech a investičních fondech. Součástí označení fondu musí být obchodní jméno investiční společnosti a skutečnost, že jde o otevřený podílový fond. Správa majetku fondu investiční společností probíhá v souladu se statutem fondu. Investiční společnost obhospodařuje svým jménem účet majitelů podílových listů a je povinna majetek obhospodařovat s odbornou péčí s cílem zabezpečit růst nebo výnos tohoto majetku v souladu se statutem fondu.

Při investici do otevřeného podílového fondu získává investor v závislosti na investované částce odpovídající počet podílových listů. Podílové listy jsou cenné papíry, se kterými je spojen podíl na majetku v podílovém fondu a právo na vyplácení podílu na zisku z hospodaření s majetkem podílového fondu (pokud tak stanoví statut fondu). Při nákupu může být hodnota podílového listu zvýšena o tzv. vstupní poplatek, který je vždy uveden ve statutu fondu. Aktuální kurz podílového listu se stanoví jako podíl vlastního jmění v podílovém fondu připadající na jeden podílový list. Počet podílových listů ani doba prodeje nejsou nijak omezeny. Podílník má také kdykoliv právo na zpětný odkup podílových listů za cenu, která se rovná aktuální hodnotě vlastního jmění (čisté obchodní jmění) fondu na podílový list. Tato cena může být snížena o tzv. výstupní poplatek uvedený ve statutu fondu.

Další poplatek, který investování do otevřených podílových fondů zahrnuje, je tzv. poplatek za správu portfolia (management fee).

Ochrana vložených prostředků podílníků je ve fondech zaručena zákonnými pravidly, státním dozorem a povinnostmi depozitáře fondu. Mezi nejdůležitější pravidla patří ta, která stanovují, kam mohou jednotlivé fondy investovat. Zákon například určuje, že hodnota jednoho druhu cenných papírů vydaných stejným emitentem nesmí přesáhnout 10% majetku podílového fondu a že v majetku fondu nesmí být více než 11% ze jmenovité hodnoty cenných papírů jednoho druhu, vydaných stejným emitentem.

Státní dozor pro podílové fondy vykonává Komise pro cenné papíry, která udílí investičním společnostem a fondům povolení k činnosti. Komise také průběžně jednotlivé podílové fondy kontroluje a schvaluje statuty fondů a jejich změny.

Prostředky podílového fondu jsou uloženy u depozitáře fondu, což může být jen ta banka, které má k této činnosti oprávnění od Komise pro cenné papíry. Banka pro investiční společnost vede samostatný běžný účet, na kterém jsou evidovány peněžní prostředky, které jsou majetkem investiční společnosti, nebo tvoří součást majetku podílového fondu. Prostředky získané prodejem podílových listů musí být neprodleně uloženy na účet fondu.

Druhy otevřených podílových fondů

Na základě složení portfolia jednotlivých podílových fondů a rizikovosti trhů, do nichž investují lze otevřené podílové fondy rozdělit do několika skupin.

Fondy peněžního trhu

Fondy peněžního trhu investují na peněžním nebo dluhopisovém trhu. Fond ukládá prostředky fondu zejména do krátkodobých úrokových a diskontovaných nástrojů mezibankovního trhu, pokladničních poukázek a krátkodobých státních cenných papírů.

Podmínkou zařazení do této skupiny je podmínka, že celková hodnota modifikovaná durace nesmí být vyšší než 1².

² Durace je ukazatel vyvinutý Frederickem Macaulayem a slouží k ohodnocení rizika spojeného s dluhopisy. Měří míru rizika změny úroků u pevně úročených cenných papírů. Durací se rozumí průměrná doba vázanosti vloženého kapitálu v letech. Čím je durace dluhopisového fondu větší, tím výraznější je

Výnosy fondů peněžního trhu bývají o něco málo vyšší než inflace a v čase jsou poměrně stabilní, což tento typ fondu předurčuje pro velmi konzervativní investory a pro krátkodobé uložení peněz. Investice do tohoto fondu je spojena s minimálním rizikem.

Dluhopisové (obligační) fondy

Dluhopisové fondy investují na trhu dluhopisů. Možné je i doplňkové investování do akcií, jejich podíl ale nesmí překročit 10%. Do dluhopisových fondů patří i indexované a garantované fondy vázané na obligační indexy. Kurz podílového listu takového fondu může v krátkých časových úsecích kolísat. Je to dáno tím, že fond má ve svém portfoliu dlouhodobější cenné papíry, jejichž hodnota je citlivější na vývoj úrokových sazeb v ekonomice než například hodnota pokladničních poukázek. Faktorem při výběru konkrétního fondu je hodnota modifikované durace portfolia a také bonita emitentů jednotlivých dluhopisů, které fond obsahuje. Minimální doporučený investiční horizont je 1 rok, výnos se pohybuje zhruba přibližně 0,5 až 3 procentní body nad úrovní mezibankovních úrokových sazeb.

Smíšené fondy

Fondy této skupiny investují do různých aktiv na různých trzích a nemají žádné limity pro podíl akcií nebo dluhopisů. Výnosy a riziky tedy leží někde mezi akciovými a dluhopisovými fondy. Jejich výhoda spočívá v tom, že správcům dovolují flexibilně reagovat na dění na trzích a podle toho měnit poměr akciových, dluhopisových či jiných složek v portfoliu. To může při kolísání trhů zmírnit ztráty, které by měl „čistý“ akciový nebo dluhopisový fond. I tak ale mohou výnosy v čase relativně značně kolísat. Minimální doporučený investiční horizont pro tuto skupinu jsou 3 roky.

Fondy fondů

Fondy fondů jsou fondy, které trvale investují minimálně 66% svých aktiv do podílových listů nebo akcií jiných fondů. Jejich výhodou je fakt, že správce fondu už nemusí analyzovat investiční příležitosti na trzích a diverzifikovat tak rizika, protože to

změna (stoupá, resp. klesá) hodnoty obchodního jmění podle toho, jak se mění úroky. Modifikovaná durace udává procentní změnu kurzu při změně výnosnosti o jeden procentní bod.

už za něj udělali správci fondů, které zahrnul do portfolia. Riziko pak závisí na složení portfolia. Minimální investiční horizont je 3 až 5 let, výnosy se pohybují mezi výnosy smíšených a akciových fondů

Akciové fondy

Akciové fondy jsou fondy, které trvale investují na akciovém trhu minimálně 66% aktiv. Nemusí se jednat pouze přímo o akcie, ale i o indexované fondy a garantované fondy vázané na akciové indexy. Tyto fondy jsou nejrizikovější, ale s potenciálně nejvyšším výnosem. Je to dáno velkou volatilitou akciových trhů, která musí být kompenzována dlouhodobě vyšší výnosností. I mezi akciovými fondy existují různé podskupiny fondů podle typů akcií, do nichž investují. Některé fondy se tak zaměřují na velké firmy, jiné na malé, další dělení je pak možné i podle segmentu trhů, do nichž fondy investují – nemovitostní, energetické atd., nebo podle lokalit, kde se jednotlivé firmy, jejichž akcie fond nakupuje, nachází – české, evropské, americké, asijské.. Minimální investiční horizont je 5 let.

Výhody otevřených podílových fondů

Hlavní výhodou investic do podílových listů fondů je dlouhodobý výnos vyrovnávající minimálně inflaci. Jeho výše přímo závisí na rizikovosti investiční strategie fondu. Na výši výnosu mají obecně pozitivní vliv následující faktory:

Nízké transakční náklady

Vzhledem k objemu spravovaného majetku fondy dosahují výrazných úspor při jeho správě, hlavně prostřednictvím nižších průměrných poplatků za služby makléřů či investičních poradců.

Profesionální správa

Manažeři fondů jsou zkušení odborníci a mají k dispozici rozsáhlé analýzy.

Daňové zvýhodnění investic do podílových fondů

Investice do podílových fondů mohou být podobě jako pojistné a zaplacení příspěvky penzijního připojištění, být za určitých podmínek osvobozeny od daně

z příjmu. Touto podmínkou je, aby podílový list byl ve vlastnictví fyzické osoby, mezi nabytím a prodejem podílového listu uběhlo alespoň šest měsíců a zároveň podíl na hlasovacích právech v období 24 měsíců před prodejem nepřesahoval 5% (toto platí jenom pro cenné papíry nabyté po 1. 1. 2008). Daňovou výhodu opět upravuje zákon č. 586/1992 Sb. o dani z příjmu. Výnosy vyplácené formou dividend však zdaněny jsou.

Další velkou výhodou u podílových fondů je jejich vysoká likvidita uložených prostředků, která znamená možnost použití těchto prostředků ve funkci likvidní rezervy. Vyřízení odkupu podílových listů trvá řádově několik dnů.

Mezi výhody lze řadit i široký přístup k trhům pro drobné investory, kteří mohou své prostředky zhodnocovat po celém světě bez nutnosti investovat velké objemy prostředků.

V České republice je v současné době investovat do více než 2000 podílových fondů různých typů.

6. Analýza příjmů a výdajů

Analýza příjmů a výdajů tvoří důležitou část rozhodování o finanční investiční strategii. Jinak se totiž bude tvořit strategie při měsíční investici³ 1000,- Kč a jinak při 20 000,- Kč. Analýzou příjmů a výdajů se tedy zjistí volné prostředky v cash flow. Cash flow v českém překladu znamená "peněžní tok" a označuje rozdíl mezi příjmy a výdaji peněžních prostředků. Důležitější, než absolutní hodnoty příjmů a výdajů, je tedy pro finanční strategii zjištění, kolik volných prostředků lze v určitém časovém období investovat, aniž by to ohrozilo pravidelné výdaje.

6.1. Výdaje

Výdajovou stránku lze rozdělit na dvě základní složky. Výdaje mandatorní, které jsou stále stejné a nelze tedy jejich výši ovlivnit, a výdaje oportunní, které mohou v čase kolísat.

Podle oblastí, kterých se výdaje týkají, je lze rozdělit do následujících skupin:

- Bydlení
- Domácnost
- Zdravotní péče
- Děti
- Dopravní prostředky
- Životní styl
- Závazky

K celkovému součtu výdajů je dobré přidat navíc i deset procent jako rezervu na neočekávané výdaje. Některé výdaje také nejsou počítat např. v měsíční frekvenci, proto je třeba např. roční platbu přepočítat na měsíční.

Do kategorie **Bydlení** je třeba zahrnout náklady spojené s provozem a údržbou nemovitostí. Tedy výdaje za nájem, energie, údržbu a drobné opravy, provozní zařízení

³ Pojem investice je zde myšlen obecně, nejen ve vztahu k opravdovému investování

nemovitosti (bytu, domu, garáže, příslušenství) a případně i další náklady spojené s bydlením.

Kategorie **Domácnost** se naproti tomu zabývá výdaji na provoz a údržbu domácnosti. Patří sem tedy provozní náklady (čisticí prostředky, odvoz odpadu, atd.), výdaje za jídlo, ošacení a obutí, osobní péči (kosmetika), domácí či hospodářská zvířata, poplatky za telefon, připojení k Internetu, televizní a rozhlasové poplatky a v neposlední řadě i dopravu do zaměstnání či „kapesné“ dospělých.

Výdaje na **Zdravotní péči** v sobě obsahují platby u lékaře, platby za léky, zdravotní pomůcky, rehabilitace, ozdravné pobyty a případně i za speciální doplňky stravy.

Velkými výdaji mohou být výdaje na **Děti**. Ty podle šetření Českého statistického úřadu stojí rodiče v závislosti na věku od 4 000,- až do 15 000,-měsíčně za každé dítě. Celkové výdaje se skládají z výdajů na školu, kam patří zejména stravné, školné, poplatky za družiny, učebnice a další výukové pomůcky, výlety, ale také dopravu do školy, platby za zájmy dětí (kroužky, poplatky sportovním oddílům) a kapesného. Náklady na ošacení, obutí a hygienické potřeby jsou započítány v kategorii Domácnost.

Další kategorie zahrnuje náklady spojené s užíváním osobních **Dopravních prostředků**. Patří sem tedy náklady na údržbu a opravy aut a motocyklů, stejně jako provozní výdaje (pohonné hmoty, olej).

Jednu z největších výdajových položek zahrnuje kategorie **Životní styl**. Zejména u mladších jedinců, a překvapivě i vitálních lidí důchodového a předdůchodového věku, může tvořit výraznou část výdajů. Zahrnuje výdaje jak za zájmy dospělých (koníčky, sport), kulturu (vstupné do kin, divadel, na koncerty, vernisáže a výstavy), tak i výdaje za výlety a dovolené a rodinné a společenské události (narozneniny, svátky, plesy, Vánoce, návštěvy atd.).

Poslední výdajovou kategorií tvoří **Závazky**. U nich je třeba zohlednit jak jejich výši, tak i dobu trvání. Patří sem zejména úvěry, hypotéky, leasing, platba výživného, a také platby do různých finančních produktů – stavební spoření, penzijní připojištění, pojistky, podílové fondy.

6.2. Příjmy

Stejně jako výdaje, i příjmy lze rozdělit na pravidelné a příležitostné. U příjmů je navíc ale důležité ještě rozlišit jejich prokazatelnost. Ta je u finanční investiční strategie důležitá například u plánování úvěrů. Z hlediska úsilí, které je třeba k získání prostředků vynaložit lze příjmy dělit ještě na aktivní a pasivní. Stejně jako výdaje, je i ke stanovení volných prostředků příjmy přepočítat na stejnou časovou jednotku.

Aktivní příjmy

Aktivní příjmy lze dělit na pravidelné, kam patří čisté příjmy ze zaměstnání, případně 13. a 14. plat, reálné čisté příjmy z podnikání – po odečtení nákladů a zaplacení zdravotního a sociálního pojištění a daně, a případně i další aktivní příjmy.

Nepravidelné aktivní příjmy pak zahrnují mimořádné bonusy a ostatní aktivní nepravidelné příjmy, jako příležitostné přivýdělků.

Pasivní příjmy

Pasivní příjem generuje prostředky bez aktivního vynaložení úsilí k jejímu získání. Není to však „perpetuum mobile“ na peníze. K získání pasivního příjmu je nutné vždy na počátku vynaložit úsilí, které je někdy nutné zopakovat. V mezichase jsou ale generovány prostředky bez nutnosti aktivního zásahu. Pasivní příjmy lze opět dělit na pravidelné a nepravidelné.

Pravidelné lze dále dělit na následující podskupiny:

- Od státu, kam patří rodičovské příspěvky, přídavky na děti, různé sociální dávky, a také daňové odpočty z finančních produktů – rezervotvorného pojištění, penzijního připojištění nebo úvěrů na bydlení
- Výživné (alimenty)
- Kapitálové příjmy – dividendy, úroky
- Příjmy z majetku – pronájmy
- Ostatní pasivní příjmy

Nepravidelné pak zahrnují opět Kapitálové příjmy a Ostatní pasivní příjmy.

7. Tvorba portfolia a strategie

U tvorby portfolia a investiční finanční strategie je nutné vycházet jak už ze stávajícího portfolia klienta, které lze vhodně upravit a doplnit, tak i z přání, požadavků a možností klienta. Účelem je navrhnout takové strategie, která může přinést při akceptovatelném riziku odpovídající zisk a zároveň nijak neohrozí současnou finanční situaci investora.

Důležitým faktorem tvorby investiční strategie je i čas. Rezervy je třeba rozprostřít tak, aby kryly potřeby investora po celou dobu investování. Vhodné je též zohlednit jejich likviditu⁴.

7.1. Dělení rezerv

Z časového a likvidního hlediska lze tedy rezervy rozdělit na rezervy krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé.

Krátkodobá rezerva

Krátkodobá rezerva slouží k náhlým, avšak vcelku běžným výdajům. V portfoliu se používá jako „buffer“⁵, kterým se dorovnává krátkodobý propad příjmů nebo neočekávané výdaje. V běžném životě se používá například k zakoupení nových domácích spotřebičů po dosloužení starých. Krátkodobá rezerva by měla činit tři souhrnné měsíční výdaje. Likvidní by měla být v řádu několika pracovních dní.

Střednědobá rezerva

Střednědobá rezerva se používá k překlenutí delšího výpadku příjmu, například při ztrátě zaměstnání. Tato situace je sice málo obvyklá, nicméně je vhodné se na ní připravit. Střednědobá rezerva by měla být ve výši devíti měsíčních výdajů. Její likvidita by neměla přesáhnout dobu jednoho až tří měsíců.

⁴ schopnost přeměnit aktivum na hotové peníze

⁵ vyrovnávací systém

Dlouhodobá rezerva

Dlouhodobá rezerva slouží k plnění dlouhodobých investičních cílů, které investor plánuje v horizontu několika let. Může být tedy použita například k nákupu nového automobilu, koupi rekreačního objektu a v neposlední řadě by měla sloužit i k doplnění příjmu v důchodu. Univerzální výše této rezervy neexistuje a závisí zejména na tom, od kdy ji bude chtít investor použít, jaké má investiční možnosti a také od toho, jaký příjem a od kdy plánuje v důchodu čerpat. Stejně tak i likvidita závisí na investičním horizontu, obecně se ale může pohybovat v řádech měsíců.

7.2. Vhodnost jednotlivých finančních produktů

K tvorbě jednotlivých druhů rezerv nelze použít univerzálně všechny finanční produkty. Krátkodobou finanční rezervu je vhodné mít na spořicímu účtu, nebo ve fondech peněžního trhu. K tvorbě rezervy se naopak nedoporučuje běžný účet, kde je oproti výše jmenovaným jednak nižší výnos, ale také možnost účet kdykoliv vyčerpat bez ohledu na rezervu.

Spořicí účet se oproti fondům peněžního trhu vyznačuje stoprocentní garancí návratu vložených peněz. Průměrné zhodnocení spořicího účtu se na počátku roku 2011 pohybovalo kolem 1,5-2,5% p. a. Fondy peněžního trhu naopak garanci návratu nemají. Likvidita, resp. disponibilita prostředků uložených na spořicího účtech je upravena zákonem č. 124/2002 Sb., O převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku). Ten byl v roce 2009 zákonem č. 284/2009 Sb. novelizován, takže převod mezi dvěma bankami může trvat nejvýše dva pracovní dny. Bezpečnost spořicího účtu je zabezpečena Fondem pojištění vkladů, který v případě krachu banky vyplatí náhradu ve výši 100 % vkladu, maximálně však do výše ekvivalentu 100 tisíc EUR pro jednoho vkladatele u jedné banky. Likvidita fondů peněžního trhu se běžně pohybuje v řádu dní, jejich bezpečnost byla popsána výše.

Střednědobá rezerva může být stejně jako rezerva krátkodobá tvořena na spořicího účtech nebo ve fondech peněžního trhu. Vzhledem k očekávané likviditě jednoho až tří měsíců je možné použít například i stavební spoření po vázací době

(standardní výpovědní doba jsou tři měsíce). Nevhodné je naopak použití kapitálové hodnoty pojistky nebo prostředků v podílových fondech, neboť u obou typů finančních produktů hodnota v čase kolísá. Nevhodné je i použití penzijního připojištění, neboť při předčasném ukončení smlouvy přichází účastník o přiznané státní příspěvky a výnosy z nich.

K tvorbě dlouhodobé rezervy se nejlépe hodí dlouhodobé produkty, tedy penzijní připojištění, investice do podílových fondů a rezervotvorné pojištění. K zajištění důchodu je vhodné použít penzijní připojištění, které bylo k pokrytí propadu příjmů v postproduktivním věku přímo vytvořeno. Nutno však dodat, že maximálně využitě penzijní připojištění se spíše hodí do portfolia staršího člověka (od 50 let věku výše), a to zejména kvůli své přílišné konzervativnosti a nižšímu očekávanému výnosu (průměrné výnosy penzijního připojištění se v desetiletém období 2000 – 2009 pohybovaly kolem 3% p. a.). Pro mladšího investora se lépe hodí investice do podílových fondů. Díky více než dvěma tisícům podílových fondů na českém trhu je možné vybrat takový, který nejlépe bude odpovídat požadavkům investora jak na bezpečnost, tak i potenciální výnos. Díky možnosti měnit v čase jednotlivé fondy lze zabezpečit i kompenzaci volatilit⁶ jednotlivých, zejména akciových fondů, a zabránit tak případnému výraznému propadu tvorby portfolia těsně před vypršením investičního horizontu.

Další možností, kterou je k tvorbě dlouhodobých rezerv možné použít, jsou pojistné produkty. Ty jsou zajímavé zejména daňovými úlevami, které investorovi mohou ročně přinést až 1 800,- Kč. Jejich nevýhodou je však malá kontrola nad vloženými prostředky, nemožnost volby konkrétních fondů, do nichž lze investovat (investiční strategii vytváří portfoliomanažeři pojišťoven) a také vyšší poplatky než u přímých investic a poměrně přísné podmínky pro výplatu celé částky (poplatky se u pojištění platí v prvních letech trvání pojistné smlouvy – viz výše) a přiznání daňového zvýhodnění. Proto jsou pojistné produkty vhodné k tvorbě rezerv v delších časových horizontech, minimálně patnácti až dvaceti let.

⁶ kolísání hodnoty aktiva nebo jeho výnosové míry (obvykle jako směrodatná odchylka těchto změn během určitého časového úseku). Vyjadřuje míru rizika investice do určitého aktiva

7.3. Využití státních příspěvků a daňových úlev

V roce 2011 je možné získat od státu formou státních příspěvků a daňových úlev na finanční produkty maximálně 7 400,- Kč ročně.

Největší část tvoří státní podpora stavebního spoření ve výši 10% ročního vkladu účastníka, maximálně však 2 000,- Kč. Podmínky pro získání státní podpory jsou popsány v kapitole 5.1.

Druhou formou státního příspěvku je příspěvek u penzijního připojištění. Ten se ročně může vyplhat až na 1 800,- Kč. Jeho získání je ale složitější než u stavebního spoření. Náleží jen osobám starším 18 let a navíc se na rozdíl od stavebního spoření jeho výše vypočítává na základě měsíčního a nikoliv ročního spoření. Přesné podmínky pro jeho přiznání jsou popsány v kapitole 5.2.

U penzijního připojištění je možné získat i daňový odpočet ze základu daně z příjmu v maximální výši 12 000,- Kč za rok. To při rovné patnáctiprocentní dani účastníkovi penzijního připojištění přinese roční daňovou úsporu 1 800,- Kč.

Stejný daňový odpočet 1 800,- Kč je možné provést i u rezervotvorného životního pojištění. Podmínky pro jeho uznání jsou také vysvětleny v kapitole 5.2.

Přehled maximální výše státních příspěvků a daňových úlev je zobrazen v následující tabulce:

Tabulka 2.

	Státní příspěvek	Daňová úleva	Celkem
Stavební spoření	10% z vkladu, maximálně 2 000,-	není	2 000,-
Penzijní připojištění	Závisí na výši měsíčního vkladu, maximálně 150,- měsíčně (1 800,- ročně)	Maximálně 12 000,- ročně ze základu daně, po zdanění 1 800,-	3 600,-
Rezervotvorné pojištění	není	Maximálně 12 000,- ročně ze základu daně, po zdanění 1 800,-	1 800,-
Celkem	3 800,-	3 600,-	7 400,-

Nejvýhodnější finančním produktem je tedy, z hlediska státních příspěvků a daňových odpočtů, penzijní připojištění. Tato výhoda je však negativně kompenzována jeho přílišnou konzervativností, nízkým ročním zhodnocením a dlouhým investičním horizontem.

8. Praktická část

Pro praktickou část bakalářské práce byla vybrána řešení dvou modelových finančních strategií. V obou případech se jedná o ženy, 30 a 62 let, bez závazků.

8.1. Strategie č.1

Klientka 30 let, svobodná, bezdětná, s čistým měsíčním příjmem 36 000,- Kč a pravidelnými výdaji 25 000,- Kč, které z velké části tvoří dva úvěry na bydlení s celkovou měsíční splátkou 10 000,-. Měsíčně má tedy klientka k dispozici 11 000,- Kč, tyto prostředky však využívá k pokrytí nepravidelných výdajů. Hodnotí je na běžném účtu.

Z finančních produktů klientka využívá pouze stavebního spoření, kde si spoří 1 000,- Kč měsíčně, a penzijní připojištění s příspěvkem zaměstnavatele a měsíčním spořením 300,- Kč. Finanční rezervy klientka nemá.

V tomto případě je tedy prioritní zajištění příjmů a vytvoření krátkodobé finanční rezervy, a to vzhledem k vysokým mandatorním výdajům. Klientka by tedy měla být kryta životním pojištěním, které lze využít i jako dlouhodobý rezervotvorný program. Měsíční platba se podle výše „spořicí“ (investiční) složky pohybovala v rozmezí 700,- až 1 600,- Kč.

Druhým základním pilířem by mělo být vytvoření krátkodobé rezervy. Pro její tvorbu se nejlépe hodí spořicí účet. Vzhledem k tomu, že v současné době není u klientky vytvořena, měla by se k její tvorbě použít větší část volných prostředků. Měsíční úložka by tedy měla být zhruba 6 000,- Kč, čímž se zabezpečí plná saturace krátkodobé rezervy v horizontu jednoho roku.

Další částí investiční strategie by měla být optimalizace platby na stavební spoření pro maximální využití státního příspěvku. V tomto případě zvýšení pravidelné měsíční platby na 1 700,- Kč. Stavební spoření lze pak využít i jako střednědobou rezervu. U penzijního připojištění je vhodné zachovat současnou platbu.

Poslední částí finanční strategie je zajištění dlouhodobých rezerv. S ohledem na investiční horizont lze doporučit pravidelné měsíční investice do podílových fondů. Vhodnost jednotlivých typů fondů byla probrána v kapitole 5.4.

8.2. Strategie č.2

Klientka 62 let, ve starobním důchodu, zároveň pracuje jako starostka malé obce. Měsíční příjmy činí 25 000,-, pravidelné výdaje činí 20 000,-. V rezervách (stavební spoření, podílové fondy, penzijní připojištění, životní pojištění, spořicí a běžné účty) má naspořeno cca 1 000 000,-. Po skončení volebního období v roce 2013 plánuje klientka definitivní odchod do starobního důchodu.

V současné době platí jak životní pojištění (s pojistnou dobou do 65 let) 2 000,- měsíčně, tak i stavební spoření s roční platbou 20 000,- a penzijní připojištění 1 500,- měsíčně.

Vzhledem k věku je obtížnější stanovit dlouhodobější finanční strategii. Některé změny ale provést možné je. Všechny by ale měly být pouze na konzervativních produktech, tedy penzijním připojištění, stavebním spořením a zajištěných podílových fondech. Kvůli věku totiž nelze vyrovnat vyšší riziko delším investičním horizontem. Například u penzijního připojištění. Klientka je totiž starší 60 let, připojištění trvá déle než 60 měsíců, a je tedy možné ho ukončit a založit nové, opět pouze na 5 let. Podobné je to i u stavebního spoření, kde je největší efektivní úrok právě v šestiletém horizontu vázací doby. Vhodné je také přesunout část prostředků z běžných účtů na účty spořicí, popř. na termínované vklady.

9. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsat finanční investiční strategii běžného občana České republiky. Zaměřena byla především popis jednotlivých běžně dostupných finančních nástrojů, které lze v České republice využít. Těch v současnosti existuje celé množství. Liší se však jak investičním horizontem, možnostmi státních příspěvků nebo daňových úlev a také rizikovostí.

Mezi nejvyužívanější patří zejména stavební spoření, kde v počtu smluv na obyvatele patříme mezi evropskou špičku. Principy fungování stavebního spoření byly popsány v kapitole 5.1.

Poměrně rozšířeným produktem je i penzijní připojištění, které sice na jednu stranu patří mezi státem nejštedřeji „dotované“, díky státnímu příspěvku a možnosti daňových úlev, nicméně jeho poměrně velkou nevýhodou je, že se jedná o velmi konzervativní produkt s nízkým výnosem a velmi dlouhým investičním horizontem. Tím pádem se tedy nehodí ke všem investičním účelům, ale pouze jako velmi konzervativní pilíř spoření na stáří. Popsáno bylo v kapitole 5.2.

Co se rezervotvorného pojištění týče, to se pro tvorbu rezerv hodí pouze okrajově. Jeho nespornou výhodou jsou však možnosti daňových úlev, nicméně výnosy nejsou, vyjma technické úrokové míry, garantované. Principy fungování jednotlivých druhů pojištění byly popsány v kapitole 5.3.

O něco lépe jsou na tom podílové fondy, které lze využít téměř v jakémkoliv investičním horizontu. Je to dáno zejména jejich širokou nabídkou a variabilitou, kdy se liší jak nástroji, do nichž fondy investují, tak i možnostmi zajištění. V prospěch podílových fondů hraje i fakt, že při investici delší než 6 měsíců je investor osvobozen od daně z příjmu. Fungování a principy investování do otevřených podílových fondů byly probrány v kapitole 5.4.

Důležitou roli ve tvorbě investiční strategie hraje i pečlivá analýza příjmů a výdajů, která zhodnotí, kolik volných prostředků může investor měsíčně investovat, aniž by ho případná neúspěšná investice ohrozila na současné životní úrovni. Finanční analýza příjmů a výdajů byla popsána v kapitole 6.

Samotná volba investiční strategie závisí zejména na investičním horizontu a na riziku, které je investor ochoten podstoupit. Základem by ale měla vždy být tvorba

postupných rezerv, tedy krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé rezervy, a jejich hodnocení pomocí vhodných investičních nástrojů, jak bylo popsáno v kapitole 7.

Praktická část v kapitole 8 se zabývala popisem tvorby investiční strategie. Zvoleny byly dvě reálné klientky ve věku 30 a 62 let. Zvolené strategie tedy byly vzhledem k věku rozdílné. Mladší klientka by pro tvorbu své investiční strategie měla využívat většinu všech dostupných finančních produktů, starší lze vzhledem k předpokládanému investičnímu horizontu doporučit pouze zajištěné programy, tedy penzijní připojištění a stavební spoření.

10. Použité zdroje

10.1. Knižní

- Doucha, R.: Stavební spoření. Grada, 2000, ISBN 80-7169-894-6
- Jílek J.: Finanční trhy a investování. Grada, 2006, ISBN 978-80-247-1653-4
- Kohout, P.: Investiční strategie pro třetí tisíciletí. Grada, 2006, ISBN 80-247-1438-8
- Revenda, Z. a kol.: Peněžní ekonomie a bankovníctví. Management Press, 2005, ISBN 80-7261-132-1
- Šulc, J.: Penzijní připojištění. Grada, 2000, ISBN 80-7169-979-9 – OBJ
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření
- Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem
- Zákon č.248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech
- Interní materiály společnosti Fincentrum, a.s.

10.2. Internetové

- http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/stavebni_sporeni_59026.html
- http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/penzijni_pripojisteni.html
- <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/penzijni-fondy/>
- http://www.lidovky.cz/cssd-podala-ustavni-stiznost-na-usporne-zakony-f5x-/ln_domov.asp?c=A101208_113239_ln_domov_hs